

Valtuustoaloite älylaitteiden käyttöä koskevan suunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta Lapinlahden kunnan kouluihin

Kunnanhallitus 19.06.2023 § 159

Valmistelija

vt. kunnanjohtaja Ulla Nikulainen, 040 488 3211, ulla.nikulainen@lapinlahti.fi

Lapinlahden kunnan valtuustoryhmät ovat tehneet 12.6.2023 yhteisen valtuustoaloitteen älylaitteiden (tabletti, puhelin, jne) käyttöä koskevan suunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta Lapinlahden kunnan kouluihin.

Valtuustoaloitteessa todetaan, että digitalisoituminen on tullut nopeasti keskuuteemme. Vaikutukset alkavat näkyä meissä kaikissa, lapsista aikuisiin. Meidän pitää aukaista silmämme ja miettiä asian merkitystä elämäämme. Meidän on syytä suojella ja kannustaa lapsiamme oikeanlaiseen älylaitteiden käyttöön. Asia koskee samalla tavalla meitä vanhempia ja me toimimme siinä esimerkkinä. Suurin osa digikehityksestä on positiivista ja älylaitteista on paljon hyötyä ja se lisää oikein käytettynä myös hyvinvointiamme.

Valtuustoaloitteessa toivotaan, että tehtävän ohjeistuksen tarkoituksena olisi pyrkiä turvaamaan lasten ja nuorten hyvinvointia ja oppimisrauhaa kouluissa. Lasten keskittyminen, liikunnallisuus ja sosiaalinen yhdessäolo ei saisi puhelinten vuoksi kärsiä. On tärkeää kiinnittää huomiota lasten puhelinten käyttöön myös vapaa-ajalla. Vanhemmilla olisi oltava mahdollisuus saada opastusta siihen, miten lapsen hyvää älylaitteen käyttämistä voisi tukea ja ehkäistä haitallista käyttöä.

Aloitteessa toivotaan, että pelisääntöjen ja ohjeistuksen laatimiseen käytetään aikaa ja resursseja. Perusajatuksena, että mieluummin porkkanaa, kuin keppiä. Mukana suunnitteluun toivotaan oppilaat, vanhemmat, opettajat, rehtorit, kuraattorit ja kouluterveyden huolto. Suunnitelman laadinnassa toivotaan myös älylaitteiden etujen ja haittojen kartoitusta ja tarvittaessa tehtäisiin muutoksia koulun järjestyssääntöihin.

Esittelijä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus merkitsee aloitteen tiedoksi ja antaa sen sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.

Päätös

Kunnanhallitus merkitsi aloitteen tiedoksi ja antaa sen sivistyslautakunnan valmisteltavaksi.

Sivistyslautakunta 19.03.2024 § 15
282/07.01.02/2023

Valmistelija

Sivistysjohtaja Sinikka Kervinen, p. 040 488 3221, sinikka.kervinen@lapinlahti.fi

Valtuustoaloitteen pohjalta on kartoitettu Lapinlahden peruskouluissa käytössä olleita ohjeistuksia älylaitteiden käytölle. Kaikissa alakouluissa ohjeistuksena on ollut jo aiemmin, että kännykät pidetään koulupäivän aikana äänettömänä repussa tai pulpetissa. Yläkouluissa ohjeistuksena on ollut, että kännykät pidetään oppitunneilla äänettömänä repussa tai luokan puhelinparkissa. Yläkoululaiset ovat voineet käyttää puhelinta välituntisin, mutta ei ruokailussa.

Oppitunneilla älylaitteiden käytöstä päättää opettaja. Tällöin käytetään pääsääntöisesti koulun omia laitteita, mutta oppilailla on huoltajan luvalla mahdollisuus käyttää tällöin myös omia laitteita. Opetushallituksen ohjeistuksen mukaan alle 15-vuotiaan osalta huoltaja päättää, tuoko lapsi oman

mobiililaitteensa kouluun ja käyttääkö sitä opetuksessa. Viisitoista vuotta täyttänyt päättää lähtökohtaisesti itse, ottaako oman mobiililaitteensa kouluun ja käyttääkö sitä opetuksessa.

Kouluissa on käyty keskusteluja valtuustoaloitteen ohjeistukseen liittyen oppilaiden kanssa, henkilöstökokouksissa, oppilaitoskohtaisissa yhteisöissä opiskeluhoitoryhmissä (opiskeluhoillon ja huoltajien edustus näissä mukana), vanhempainryhmässä ja vanhempainilloissa. Lisäksi asiaa on käsitelty rehtorikokouksissa ja Matin ja Liisan koululla on teetetty kysely yläkoulun oppilaille ja huoltajille loppuvuodesta 2023.

Alakoulujen osalta ohjeistus kännyköiden äänettömällä pitämisestä repussa koulupäivän ajan on koettu hyväksi ja toimivaksi käytännöksi niin oppilaiden, henkilökunnan kuin huoltajien näkökulmasta. Yläkouluissa oppilaat ovat voineet käyttää kännykkää välituntisin ja opettajan luvalla oppitunnilla, kun sitä hyödynnetään opiskeluun. Oppilaat, henkilöstö ja huoltajat kokivat tämän ohjeistuksen toimivaksi ja riittäväksi.

Yläkoululaisten huoltajat pitivät tärkeänä, että kouluissa keskustellaan oppilaiden kanssa älylaitteiden käytöstä ja perustellaan, miksi puhelimen turha käyttäminen oppitunneilla on haitallista tai miten puhelimen käyttö voi olla rajoitettua myös työpaikoilla. Huoltajat muistuttavat myös yhteisten pelisääntöjen sopimisesta ja noudattamisesta. Tärkeää olisi, että sekä koulusta että kotoa tulee samanlaista viestiä puhelimen oikeanlaisesta käytöstä.

Osassa kouluja on ollut sometunteja oppilaille ja eri lukuvuosina on ollut tarjolla eri tahojen järjestämiä verkkovanhempainiltoja, joissa tarjotaan neuvoja ja ohjeistuksia huoltajille nuorten älylaitteiden käyttöön. Yhtenä aiheena kuluneen lukuvuoden aikana on ollut nettikiusaaminen.

Monet oppilaat käyttävät kertomansa mukaan illat myöhään älylaitteita ja väsymys näkyy koulussa. Oppilaiden näkökulmasta suurimmat haittavaikutukset älylaitteiden käytöstä liittyvät kiusaamiseen, uneen, keskittymiseen ja koukuttumiseen. Ohjeistusta ja tukea tarvittaisiin huoltajille. Ohjaus on aloitettava jo ennen kouluikää.

Huoltajat itse toivovat vinkkejä ja vertaistukea jaettavaksi esimerkiksi netin vinkkipankkina. Koulu antaa perusopetusta ja on täten yhtenä toimijana mukana ensisijaisesti oppilaiden ohjeistamisessa. Useilta sivustoilta löytyy huoltajille tukea digikasvatukseen, esimerkiksi

- EHYT ry, pelikasvatus: <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/digipelaaminen/pelikasvatus/>

- Pelastakaa lapset ry:n digikasvatus -sivusto: <https://www.pelastakaalapset.fi/tyomme/mita-teemme/digitaalinen-lapsuus/>

- MLL:n sivustolla nettikiusaamisesta ja vanhempainnetin keskusteluapu: <https://www.mll.fi/vanhemmille/tietoa-lapsiperheen-elamasta/hyvinvointia-digijassa/nettikiusaaminen/>

Keskustelujen ja kyselyiden pohjalta voidaan todeta, että kaikki koulujen toimijat ovat olleet tyytyväisiä vallinneisiin ohjeistuksiin. Lapinlahden kunnan kouluissa on toimiva malli älylaitteiden käytön suhteen, mihin kaikkien toimijoiden tulee sitoutua. Keskustelu älylaitteiden oikeanlaisesta käytöstä tulee aloittaa jo alakoulun puolella ja jatkaa sitä läpi yläkoulun. On erittäin tärkeää, että jokainen opettaja, koulunkäynninohjaaja ja oppilas sitoutuu noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä älylaitteiden käytöstä koulussa.

Esittelijä

Sivistysjohtaja

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta antaa valtuustoryhmien yhteiseen valtuustoaloitteeseen älylaitteiden käyttöä koskevan suunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta Lapinlahden kunnan kouluihin yllä olevan selvityksen ja ohjeistuksen.

Päätös

Sivistyslautakunta päätti antaa valtuustoryhmien yhteiseen valtuustoaloitteeseen älylaitteiden käyttöä koskevan suunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta

Lapinlahden kunnan kouluihin yllä olevan selvityksen ja ohjeistuksen.

Pöytäkirjamerkintä: Lisätään kokousasian oheismateriaaliksi 19.3.2024 saapunut nuorisovaltuuston lausunto valtuustoaloitteeseen älylaitteiden käyttöä koskevan suunnitelman ja ohjeistuksen laatimisesta Lapinlahden kunnan kouluihin.